
Fer xerinxola - Lluminiàries - Alimares

Autor:

Data de publicació: 04-09-2014

Aquesta locució es va començar a usar a partir del triomf en les batalles de Cerignola^[2] i Garellano, després de la frase del Gran Capità en esclatar, a plena llum del dia, dos carros amb tonells de pólvora: "Bon anunci amics, que aquestes són les lluminiàries de la victòria"-on ens diu que les lluminiàries eren coets, no teies enceses.^{[6][7][8]} Aquestes batalles van ser guanyades pels terços del Gran Capità en la segona guerra de Nàpols, on segons diversos autors hi havia molts catalans; un d'ells és Cristòfor Despuig, que després de la batalla posà en boca del Gran Capità defensant a uns catalans menyspreats pel seu interlocutor: "... esos dos caballeros... si no fuese por ellos no tuviéramos hoy ... que comer".^[3]

Fent xerinxola, P. S. Krøyer, 1888.

Fer xerinxola vol dir, segons el DIEC i en la seva accepció col·loquial,^[1] fer festa i divertir-se fent tabola.

Aquesta locució es va començar a usar a partir del triomf en les batalles de Cerignola^[2] i Garellano, després de la frase del Gran Capità en esclatar, a plena llum del dia, dos carros amb tonells de pólvora: "Bon anunci amics, que aquestes són les lluminiàries de la victòria"-on ens diu que les lluminiàries eren coets, no teies enceses.^{[6][7][8]} Aquestes batalles van ser guanyades pels terços del Gran Capità en la segona guerra de Nàpols, on segons diversos autors hi havia molts catalans; un d'ells és Cristòfor Despuig, que després de la batalla posà en boca del Gran Capità defensant a uns catalans menyspreats pel seu interlocutor: "... esos dos caballeros... si no fuese por ellos no tuviéramos hoy ... que comer".^[3]

Cervantes, a la seva obra Coloquio de los perros, emprà la paraula chirinola en el sentit d'embús, tràfec de persones no gaire respectables: "... saqué de la plaza a toda la cherinola desta historia ..."^[4]

Història

Durant la segona guerra de Nàpols, a la batalla de Cerinyola (1503) van esclatar en ple dia dos carros amb bótes de pólvora, espantant als soldats dels terços; el Gran Capità els animà dient: "Bon anunci amics, que aquestes són les lluminiàries de la victòria".^{[5][6]}

Un cop guanyada la batalla es va fer una gran celebració; d'aquí ha passat al costumari popular com fer xerinxola.^[2] La catalanitat dels soldats dels terços queda demostrada atès que l'expressió amb el sentit de "fer festa" només ha perdurat a Catalunya a part de la frase del Gran Capità, abans esmentada, defensant a uns catalans menyspreats pel seu interlocutor: "... esos dos caballeros... si no fuese por ellos no tuviéramos hoy ... que comer".^[3]

Xerinxola i el Nadal

Tant mateix la "xerinxola" que es fa durant les festes de Nadal es va associar a Catalunya amb una campanya de publicitat. Heus aquí la cita de la lletra (versos i cançó d'un famós espot de propaganda del temps de la ràdio)^[7] emprada durant la campanya de Nadal:

«

... Ara ve Nadal

matarem el gall
farem xerinola
i beurem xampany ...

»

Vegeu també

Joc de canyes
Lluminària d'artifici
Tractat de Barcelona (1529)

Nota

- ? «Xerinola». Diccionari de la llengua catalana de l'IEC. Institut d'Estudis Catalans.
- ? 2,0 2,1 Universidad Nacional de La Plata. Instituto de Filología; Universidad Nacional de La Plata. Instituto de Filología Románica. Románica. Instituto de Filología Románica, Facultad de Humanidades y Ciencias de la Educación, Universidad Nacional de la Plata, 1971 [Consulta: 27 d'agost 2011].
- ? Col·loqui de la insigne ciutat de Tortosa, 1555, manuscrit del Pare Fidel Fita, p.90
- ? Pedro Grases; Arturo Uslar Pietri. Escritos selectos. Fundacion Biblioteca Ayacucho, 1989, p. 380-. ISBN 978-980-276-081-7 [Consulta: 27 d'agost de 2011].
- ? Juan de Mariana. Historia general de España. por Carlos Sanchez, 1650, p. 466- [Consulta: 26 d'agost de 2011].
- ? Juan de Mariana; Pi y Margall. Obras. M. Rivadeneyra, 1854, p. 289 [Consulta: 26 d'agost de 2011].
- ? Ara ve Nadal..